

OBSAH

MÍSTO ÚVODU	11
1 SPOLEČENSKÉ ZMĚNY OVLIVŇUJÍCÍ NOVÉ ÚVAHY O CHARAKTERU VÝCHOVY	15
1.1 Globální trendy společenských změn	15
1.1.1 Výkonová společnost	16
1.1.2 Informační exploze a vliv médií	16
1.1.3 Boj o trvale udržitelný rozvoj, neohrožující podmínky života na této planetě	18
1.1.4 Rozkolísanost trvalých hodnot	19
1.1.5 Dezintegrace osobnosti	21
1.1.6 Některé další typické rysy současné doby	22
1.2 Některá specifika české současnosti	23
1.2.1 Přejít k demokratické společnosti	23
1.2.2 Diferenciace populace a důsledky z ní vyplývající	24
1.2.3 Specifika zakládání rodin v naší společnosti	26
1.2.4 Vliv globalizace na ztrátu národního vědomí	27
1.3 Důsledky společenských změn pro nové úvahy o koncipování výchovy	29
2 VÝCHOVA K HLEDÁNÍ A NALÉZÁNÍ SMYSLU	33
2.1 Smysluplné prožití okamžiku	33
2.2 Smysluplnost realizované aktivity	35
2.3 Způsoby objevování smyslu	37
2.4 Fáze hledání smyslu	38
2.5 Úvaha o výchově k hledání smyslu	41
2.6 Hledání smyslu jako integrující faktor	43
3 ADEKVÁTNÍ SEBEREFLEXE OSOBNOSTI A JEJÍ UTVÁŘENÍ	45
3.1 Specifika vývoje sebereflexe	45
3.1.1 Sebereflexe v nejtělejší věku	46
3.1.2 Sebereflexe v předškolním věku	46
3.1.3 Sebereflexe po vstupu do školy a v období mladšího školního věku	49

3.1.4	Utváření sebereflexe v období puberty a adolescence	51
3.2	Adekvátní sebereflexe a faktory ji ovlivňující	55
3.2.1	Vymezení pojmu adekvátní sebereflexe	55
3.2.2	Vliv rodiny a školy na utváření adekvátní sebereflexe	56
3.3	Adekvátní sebereflexe jako integrující faktor	59
4	ŽIVOTNÍ ZAMĚŘENÍ A CHARAKTER	
	JAKO INTEGRUJÍCÍ FAKTORY	63
4.1	Stadiálnost utváření osobního zaměření a charakteru	63
4.1.1	Místo motivace v utváření osobnosti	67
4.1.2	Vznik a upevnění postojů a stavů	69
4.1.3	Utváření osobnostních vztahů	70
4.1.4	Osobnostní vlastnosti	71
4.2	Charakter jako integrující faktor osobnosti	72
4.3	Integrační funkce zaměření osobnosti	75
4.4	Některá specifika utváření charakteru a zaměření osobnosti	76
5	ORIENTACE VE SVĚTĚ JAKO VÝZNAMNÝ FAKTOR	
	PŘIPRAVENOSTI K ŽIVOTU	81
5.1	Integrace poznatků a rozvoj myšlenkových struktur	
	jako základ orientace ve světě	83
5.2	Pedagogické možnosti pro otevření žáků lepšímu chápání světa	
	a orientace v něm	88
5.3	Vazby faktorů orientace s dalšími proměnnými	89
6	OPTIMISTICKÁ ŽIVOTNÍ POZICE	91
6.1	Porozumění světu, který nás obklopuje	92
6.2	Pozitivní vztah k realitě a jeho kořeny	94
6.3	Pozitivní vztah k realitě a lidské zdraví	97
6.4	Role výchovy při utváření pozitivního vztahu k životu	100
6.5	Hledání individuálního systému vyrovnávání se	
	s krizovými situacemi	104
6.6	Některé vazby proměnných blízkých pozitivní životní pozici	
	s jinými parametry	108
7	SVOBODA A ODPOVĚDNOST	111
7.1	Základní problémy vztahu svobody a odpovědnosti	111
7.1.1	Typy odpovědnosti	113
7.1.1.1	Odpovědnost vůči sobě	114
7.1.1.2	Odpovědnost vůči nejbližším lidem, například rodině	115
7.1.1.3	Odpovědnost vůči ostatním lidem	116
7.1.1.4	Odpovědnost v práci	117

7.1.1.5 Odpovědnost vůči společnosti	118
7.2 Výchova ke svobodě a odpovědnosti	118
7.3 Vazby rysu odpovědnosti s dalšími ukazateli, charakterizujícími osobnost člověka	124
8 CITOVOST A CITLIVOST	127
8.1 Znaky emocionální inteligence	128
8.2 Pedagogické aspekty výchovy k citovosti a citlivosti	129
8.2.1 Výchova k orientaci ve vlastních citech	130
8.2.2 Výchova ke zvládnání emocí	132
8.2.2.1 Přenos koncentrace jako nástroj řešení trémy	136
8.2.2.2 Cesty k nácviku koncentrace	139
8.2.3 Výchova ke schopnosti sám sebe motivovat	141
8.2.4 Výchova k vnímání emocí jiných lidí	143
8.2.5 Výchova k pomoci a soucitu	146
8.3 Vazby emoční oblasti s dalšími charakteristikami osobnosti	152
BIBLIOGRAFIE	155
SHRNUTÍ	167
REJSTŘÍK	171